

2024_Anul TRIBUNA 140 (XVIII): Suntem trădători de patrie?

- Dumnezeu ... nu te bate cu bâta, ci-ți iea mintea!

- avea și siluitorul acesta rostul lui în economia providenței! - criza Tribunei

**Dumnezeu ... -
nu te bate cu bâta,
ci-ți iea mintea!**

TRIBUNA
TRIBUNIȘTII

**Ha nem tetszik, menjen Oláhországba!
Dacă nu-ți place, mergi în
Țara-Românească!**

I. Slavici

Situațiunea actuală

1884
Anul
Tribuna
140
2024

**Episcopul Moga, ... a siluit pe Gheorghe Lazăr
să desbrace haina de archidiacon, să-și iea
lumea în cap și să meargă acolo ...**

**Avea și siluitorul acesta rostul lui
în economia providenței ...**

**Ori mă întorc la cei-ce sinceri
au fost față cu mine, ori rămân singur!**

E tare stâncă „Tribuna” ...!

Suntem trădători de patrie!

Pentru a înțelege luptele pentru conducerea „Tribunei” - în perioada în care o „patrie” a românilor era imperiul austro-ungar -, am apelat la primul volum din „Enciclopedia Tribunei” (I-V), în care istoricul dr. Vasile Crișan scria în „Univers tribunist 1884-1918”: «În istoria de două decenii a Tribunei sibiene (1884-1903) distingem două etape distincte.

Prima este cuprinsă între momentul apariției și anul 1891, marcat de angrenarea Tribunei în mișcările Replicii și Memorandumului. Este perioada în care cotidianul Tribuna s-a definit drept ziar independent. Implicarea Tribunei în mișcarea memorandistă a fost calea prin care tribuniștii s-au angrenat în viața politică. De la începutul ultimului deceniu al sec. al XIX-lea, purtătorul de cuvânt al P.N.R. din Transilvania și Ungaria și director de opinie în domeniul luptei naționale a românilor din Monarhia Austro-Ungară era cotidianul sibian Tribuna, intrat în cea de a doua etapă a existenței sale (1892-1903).

Deosebirile de vederi și disensiunile din sânul mișcării naționale, adesea degenerând în dispute aprinse, la care s-au adăugat dificultățile de natură financiară și asalturile repetate ale statului dualist asupra presei românești, au condus la „criza Tribunei” sibiene, încheiată prin preluarea deplină a controlului asupra ziarului de către Ioan Rațiu și comitetul executiv al Partidului Național, așezat încă pe pozițiile pasivismului. Eliminarea din redacția cotidianului sibian a dizidenților, a condus la apariția „Tribunei poporului” și a continuatoarei sale „Tribuna” de la Arad.

Aceste publicații vor promova activismul politic și satisfacerea pe această cale a revendicărilor națiunii.

O nouă generație de ziariști, oameni de cultură și luptători naționali, formați în jurul „Luceafărului”, în frunte cu Octavian Goga, Ioan Lupaș, Ilarie Chendi, Ioan Agârbiceanu ș.a. vor popula, chemați de Vasile Goldiș, paginile Tribunei din Arad.

Ei au fost cei care au impus radicalismul „Tribunei” arădene împotriva conducerii P.N.R.».

Ioan Slavici descrie fiecare pas al acestei lupte, în broșura „TRIBUNA și TRIBUNIȘTII”; continuăm reproducerea: «Dl. Dr. i. Rațiu răspunde: *Iubite Nepoate, Am primit cele trimise pentru întrunirea noastră din 15 Noembrie și le vom supune unei aprețări serioase. Asupra celor trei puncte:* 1. Concordia membrilor din comitet. 2. O pace sinceră și de bună credință, 3. Rezoluția pentru continuarea luptei - sunt pe deplin acord cu d-ta. Nimeni altul nu poate fi mai mult însulfețit de cum sunt eu de adevărul cuvintelor de aur ale străbunilor noștri: „Concordia res parvae crescunt, discordia magis

dilabuntur". Mi-aduc cu plăcere aminte că noi, membrii comitetului cu locuința în Sibiiu, și cu deosebire noi amîndoi, eram tot-deauna perfect înțeleși asupra atitudinii noastre politice și asupra tuturor acțiunilor naționale.

Și eu nimic nu doresc mai mult, decât a lucra și în viitor în deplină concordie cu d-voastre.

În fond sunt sigur că și astăzi suntem de acord unii cu alții, iară forma, în care vom avea în viitor a ne manifesta părerile și conlucrarea, trebuie să o găsim. ... **Primește multe salutări cordiale dela ai mei și dela ai D-Tale. Unchieș. 11 Nov. 95.**

Trei zile după-ce a scris această epistolă, d-l Dr. Ioan Rațiu a cerut intervenirea judecătoriei pentru sechestrarea „**Tribunei**”. Cele-lalte sunt știute. Am făcut tot ceea-ce omeneste e cu putință, ca să-l înduplecăm pe d-l Dr. Ioan Rațiu a renunța la sechestrul, prin care producea o grea perturbațiune în partidul național român. Întemeietorii „**Tribunei**”, în frunte cu d-l Diamandi Manole, toți l’au rugat, l’au conjurat; vechii susținători ai „**Tribunei**”, toți i-au trimes adrese; eu i-am adresat o scrisoare, prin care i-am expus consecințele firești ale sechestrării și l’am rugat să renunțe la ea; majoritatea membrilor comitetului, în numele căruia făcuse sechestrarea, l’a invitat să restabilească statul quo: toate sunt în zadar, căci acum, în ajunul serbătorilor milenare, partidul național român trebuie să fie desorganizat ori cel puțin decapitat.

Acesta e rostul retragerii d-lui Dr. Ioan Rațiu. Au crezut siluitorii d-sale că vor putea să desorganizeze pe Românii din țările Coroanei ungare, și dacă nu s’au încredințat încă, se vor încredința în curînd, că i-au făcut să-și strîngă cu atît mai vîrtos rîndurile. Văzînd, cum unul câte unul îl părăsesc cei ce l’au împins înainte, d-l Dr. Ioan Rațiu se vede pus în fața alternativei: **Ori mă întorc la cei-ce sinceri au fost față cu mine, ori rămân singur!**

Va alege, dacă va putea. **E tare stîncă „Tribuna” și numai însuși pe sine se frînge cine se isbește de ea.**

Dându-ne silința de a afla adevărul asupra simțămintelor și cugetărilor comune tuturor fraților noștri și avînd curagiul civic de a mărturisi acest adevăr în fața tuturor, noi am făcut ca Românii să se recunoască unii pe alții ca frați pătruși de același gând, să se bucure unii cu alții, să se iubiască între dînșii, să se adune la un loc și să se simtă tari și plini de încredere în viitorul lor: e aceasta în viața noastră o nouă fasă, al căreia simbol e „**Tribuna**”, și nu cu „**Tribuniștii**”, și cu „**nația română**” se pune în conflict cine vrea să schimbe felul „**Tribunei**”.

V. Situațiunea actuală.

Are fie-care dintre noi rostul lui în lumea aceasta, și dacă e în noi și răutate, nu știi la ce e bună răutatea.

Stă în fața universității din București, mărturie a unei binecuvîntate lucrări, statua lui Gheorghe Lazăr, care în timp de câți-va ani a determinat caracterul culturii noastre moderne și ast-fel a fost socotit vrednic de a fi pus în rîndul marilor noștri binefăcători. Trecînd pe sub statua aceasta, nimeni nu-și aduce aminte și de un alt binefăcător al nostru: **Episcopul Moga, care a siluit pe Gheorghe Lazăr să desbrace haina de archidiacon, să-și iea lumea în cap și să meargă acolo, unde avea să-și împlinească frumoasa misiune. Avea și siluitorul acesta rostul lui în economia providenței, și Gheorghe Lazăr ar fi de mult uitat, dacă n’ar fi avut norocul de a fi prigonit. Aceasta să fie mîngâerea siluitorilor noștri! Câte și iar câte din faptele noastre cele bune n’ar fi fost săvîrșite, dacă prigonitorii nu ne-ar fi silit să ne încordăm toate puterile! De câte-ori n’am fi stat țigniți, dacă ei nu ne-ar fi silit să sărim în picioare, ca să ne apărăm!**

De câte-ori am fi amînat pe mîne fapta, pe care, strîmtorați de dînșii, azi am săvîrșit-o!

„**Dumnezeu - așa zice vorba românească - nu te bate cu bâta, ci-ți iea mintea**”, - și vorba aceasta o știa și Homer, care ne spune că Troia, nu prin vitejia Elinilor, ci prin prostia Troienilor a perit. Providența ne e nouă mumă și ciumă le e dușmanilor noștri, cărora le-a luat mintea, ca să nu poată înțelege foloasele ce ar trebui să tragă din adevărurile mărturisite de noi și în al lor auz. Ani de zile de-arîndul ne dăm silința de a-i întări pe frații noștri în convingerea, că nu e pentru neamul românesc, în actuala lui fasă de desvoltare, adăpost mai bun decît o puternică împărăție habsburgică și că trebuie să ne

încordăm toate puterile spre a-i îndupleca pe Maghiari să curme lupta și să intre la învoială cu noi, pentru ca împreună să lucrăm la consolidarea statului ungar, pe care noi îl voim tare, fiind-că e parte din împărăția de care se reazemă - în gândul nostru - soarta întregului neam românesc. Ei aud, dar nu înțeleg, ci ne prigonesc, ne aruncă în temnițe, ne gonesc peste hotare, ne presintă drept niște turburători ai ordinii, pe noi, care le vorbim cu inimă deschisă - tot așa ca fraților noștri.

Cred însă pe cei ce nu le vorbesc cu inima deschisă și cred pe cei ce n'au ajuns încă să se pătrundă de adevărul, care e temelia a toată cugetarea noastră politică. Ioan Brătianu, care vieța lui toată și-a dat silința de a cunoaște până în cele mai mici amănunte nu numai țara lui, ci tot odată și țările vecine, Ioan Brătianu, care avea, în Ardeal și în țara lui cu Ardelenii, vechi și întinse legături; Ioan Brătianu a fost dușmanul Maghiarilor, pentru-că le-a zis, ca adevărat prieten, în toată sinceritatea: „Nu vă închipuiți că cine-va în lumea aceasta poate să-i facă pe concetățenii voștri români să renunțe la cererile lor legitime: trebuie să vă îmbărbătați și să le faceți dreptate!”. Amicii Maghiarilor sunt d-l Tache Ionescu și d-l Nicu Filipescu, care multe pot, ori d-l Petre Carp, care toate le poate. Noi, oameni cu inima deschisă și însetați de pace, venim și le zicem: „Lăsați și pe Tache, și pe Nicu, și pe Petrea, care vorbesc despre lucruri lor și chiar mai puțin decât vouă cunoscute, și ascultați vorba lui Ioan Brătianu, omul deprins a luat toate lucrurile în serios și a nu spune de cât ceea-ce știe”. **Suntem trădători de patrie!**

Bunii patrioți sunt aceia, care știu prea bine că nici chiar cel ce toate le poate pe Români din ale lor n'are să-i scoată, dar zic că da, poate Tache, fiind-că pentru dînșii e mai bine așa. Ce să le faci? - **Providența iea și dă potrivit cu planurile ei.**

Lucrurile trebuiau să vie așa, pentru-ca noi să fim nevoiți a trece în „**marș forțat**” printr'un proces de încheiere națională, fără de care ne-ar fi găsit nepregătiți marile evenimente, în ajunul cărora ne aflăm. Se stabilise un fel de tradițiune sfântă, că nu se mai întoarce cine a trecut odată în România. De aceea Maghiarii, când ne exprimam nemulțumirile, ne răspundeau: **Ha nem tetszik, menjen Oláhországba!** (n.a.: **Dacă nu-ți place, mergi în Țara-Românească!**) - Așa mi-a zis odată și mie într-o fericire pomenitul Tabajdi-Pașa, care stăpâna cu mână de fier trei comitate cu aproape un milion de Români.

Băiat îndrăsnit, care n'avea ce să piardă, i-am răspuns: „**O să mă duc, Domnule, dar n'o să mă întorc singur!**”.

Așa au și venit lucrurile, fără ca cine-va dintre noi să-și fi dat silința de a le aduce așa: nevoile ne-au silit să venim și să ne întoarcem mereu, încât am ajuns de ne simțim și aici și acolo acasă la noi».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2024-tribuna-140-18-suntem-tradatori-de-patrie-dumnezeu--nu-te-bate-cu-bata-ci-ti-iea-mintea-avea-si-siluitorul-acesta-rostul-lui-in-economia-providentei-criza-tribunei-175514.html>

În: **Tribuna**, 28 aprilie 2024